

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

KMP.573.12.2016.PK

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Warszawa**

W trakcie prowadzonych na przestrzeni ostatnich lat wizytacji prewencyjnych zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich oraz młodzieżowych ośrodków wychowawczych, pracownicy podległego mi Zespołu Krajowy Mechanizm Prewencji ujawnili niejednorodną praktykę w zakresie postępowania administracji tych placówek z korespondencją przebywających w nich wychowanków.

Niejednorodność zasad postępowania dotyczy kwestii sprawowania nadzoru nad korespondencją wysyłaną przez nieletnich oraz korespondencją, którą otrzymują. W niektórych placówkach przyjęto zasadę, że listy, które wychowankowie przygotowują do wysyłki, w celu sprawdzenia ich zawartości mają być przekazywane wychowawcy w niezamkniętych kopertach. Podczas czynności sprawdzenia, nieletni nie są jednakże obecni. W sposób analogiczny dokonywany jest nadzór nad zawartością korespondencji przychodzącej, adresowanej do wychowanków (wychowawca bez obecności wychowanka otwiera list, a następnie przekazuje go nieletniemu).

Odmienna praktyka, obowiązująca w niektórych z placówek, polega zaś na obowiązkowym uczestnictwie nieletniego w czynności sprawdzenia zawartości korespondencji wysyłanej oraz przychodzącej (koperta zawierająca list jest zamykana lub otwierana w obecności wychowanka placówki). Należy podkreślić, że z punktu widzenia ochrony konstytucyjnego prawa obywatela do wolności komunikowania się (art. 49 Konstytucji RP), właśnie ta praktyka zasługuje na pełną aprobatę i jako taka powinna być stosowana we wszystkich placówkach wychowawczych oraz poprawczych dla nieletnich.

Analiza art. 66 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382. z późn. zm.), wskazuje jednoznacznie na przyczynę różnic w postępowaniu administracji opisanych miejsc detencji dla nieletnich, z korespondencją ich podopiecznych. Otóż treść tego przepisu reguluje tylko i wyłącznie prawo do utrzymywania kontaktu ze światem

zewnętrznym przez wychowanka w formie korespondencji oraz przesłanki wprowadzenia ograniczeń w korzystaniu z tego prawa. Ustawodawca pominął jednakże we wskazanym przepisie kwestię sprawowania nadzoru nad korespondencją, stanowiącą w mojej ocenie immanentną część realizacji opisanego w nim prawa. Stąd też ujawniane przez pracowników Krajowego Mechanizmu Prewencji różnice w postępowaniu administracji placówek dla nieletnich w zakresie realizacji nadzoru nad zawartością korespondencji, którego sama zasadność jest niekwestionowalna z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa nieletnich w placówkach.

Mając na uwadze rozwiązanie przyjęte w analizowanej kwestii w odniesieniu do osób pozbawionych wolności w jednostkach penitencjarnych (art. 8a w zw. z art. 242 Kodeksu karnego wykonawczego), stanowiące w mojej ocenie należytą gwarancję ochrony prawa więźniów do prowadzenia korespondencji, za szkodliwą z punktu widzenia praw nieletnich umieszczonych w placówkach wychowawczych oraz poprawczych, uznać należy istniejącą obecnie lukę w przepisach prawa.

Brak odpowiedniej regulacji w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich, dotyczącej sprawowania nadzoru nad korespondencją wychowanków w omawianych miejscach detencji, pogarsza bowiem w sposób oczywisty ich sytuację w zakresie realizacji jednego z podstawowych praw, jakie stanowi prowadzenie korespondencji. Istniejąca luka, tworząc swego rodzaju przyzwolenie na swobodę wychowawców w podejściu do sprawowania nadzoru nad zawartością korespondencji, niesie ze sobą niebezpieczeństwo bezprawnego nadużywania przez nich uprawnień, dając im możliwość nieskrępowanego zapoznawania się z treścią listów ich podopiecznych, czynioną bez obecności nieletnich.

Odnosząc powyższe do informacji przekazanej przez Pana Ministra w piśmie z dnia 19 lutego 2016 r. (DL-III-072-34/15) odnośnie rozpoczęcia prac legislacyjnych nad przygotowaniem projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, zwracam się do Pana Ministra o włączenie do prac nad nową ustawą konieczności wyeliminowania opisanej luki prawnej.